Ogólnopolska Konferencja Naukowa
ALKOHOL POD LUPĄ NAUKI
od badań podstawowych do polityk zdrowotnych

Spożywanie alkoholu a postrzeganie ryzyka zdrowotnego związanego z używaniem innych substancji psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców Gdańska

Anna Tyrańska-Fobke (Zakład Zdrowia Publicznego i Medycyny Społecznej, Gdański Uniwersytet Medyczny), **Maria Stasiak** (Wydział Lekarski, Gdański Uniwersytet Medyczny), **Marek Jankowski** (Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień), **Radosław Nowak** (Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień)

Wstęp i cel

Badania nad postrzeganiem ryzyka zdrowotnego związanego z używaniem substancji psychoaktywnych wskazują na rosnącą świadomość ich szkodliwego wpływu na zdrowie, szczególnie w odniesieniu do substancji legalnych takich jak alkohol i nikotyna oraz nowych substancji psychoaktywnych (tzw. dopalaczy), natomiast wciąż utrzymuje się relatywnie niska świadomość zagrożeń wynikających z pozamedycznego stosowania leków uspokajających i nasennych.(1)

Dotychczasowa literatura dostarcza danych na temat postaw, opinii i subiektywnej oceny ryzyka zdrowotnego związanego z używaniem substancji psychoaktywnych. Stosunkowo niewiele jest danych dotyczących tego czy i w jaki sposób własne doświadczenie związane z używaniem substancji psychoaktywnych wpływa na ocenę ryzyka zdrowotnego z nimi związanego. Celem naszego badania była ocena zależności między wzorcami spożywania alkoholu a postrzeganiem ryzyka zdrowotnego związanego z używaniem innych substancji psychoaktywnych.

(1) Malczewski, 2020. Substancje psychoaktywne - postawy i zachowania.

Materiał i metody

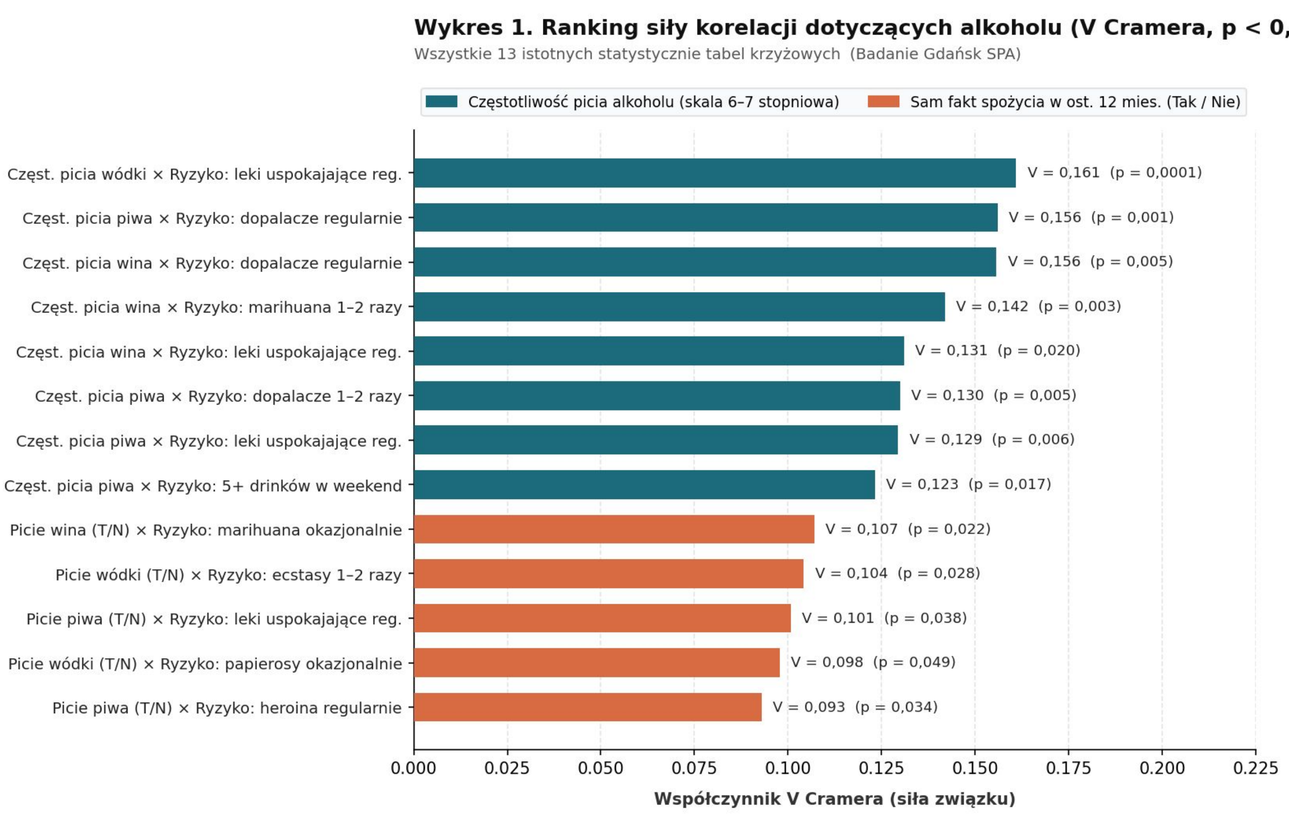
Badanie przeprowadzono w listopadzie 2023 roku na reprezentatywnej próbie 1000 pełnoletnich mieszkańców Gdańska. Dobór próby miał charakter losowy z uwzględnieniem struktury populacji pod względem płci i wieku.

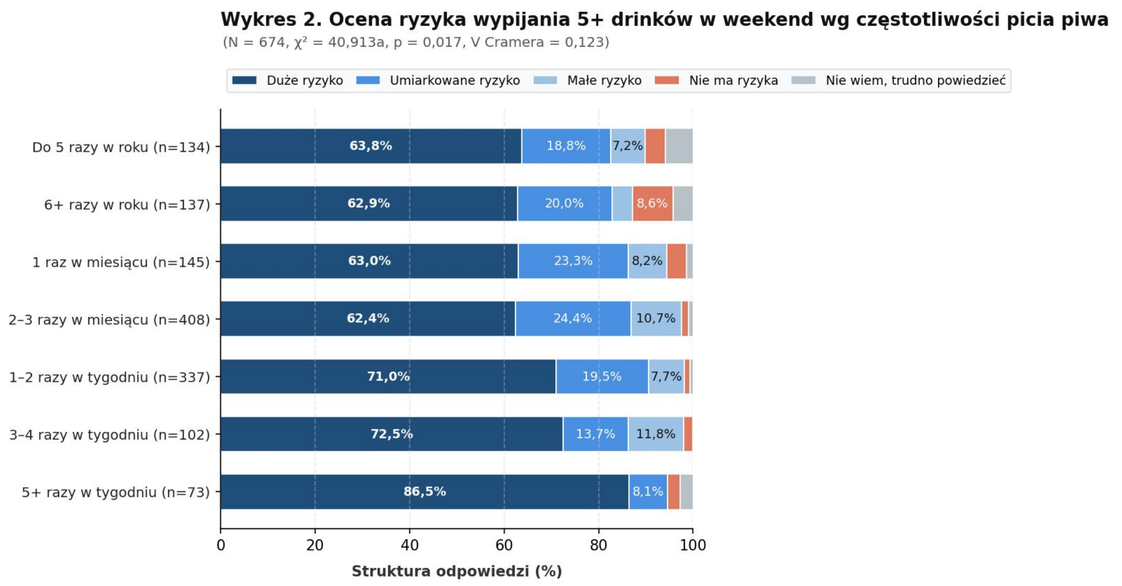
Dane zebrano z wykorzystaniem papierowych kwestionariuszy (PAPI) oraz kwestionariuszy elektronicznych (CAPI), wypełnianych przez ankieterów podczas wywiadów z respondentami. Kwestionariusz składał się z 54 pytań zamkniętych, otwartych i półotwartych, umożliwiających wybór jednej lub wielu odpowiedzi. Pytania dotyczyły spożywania alkoholu i używania innych substancji psychoaktywnych, doświadczeń związanych z ich stosowaniem oraz subiektywnej oceny ryzyka zdrowotnego związanego z ich używaniem.

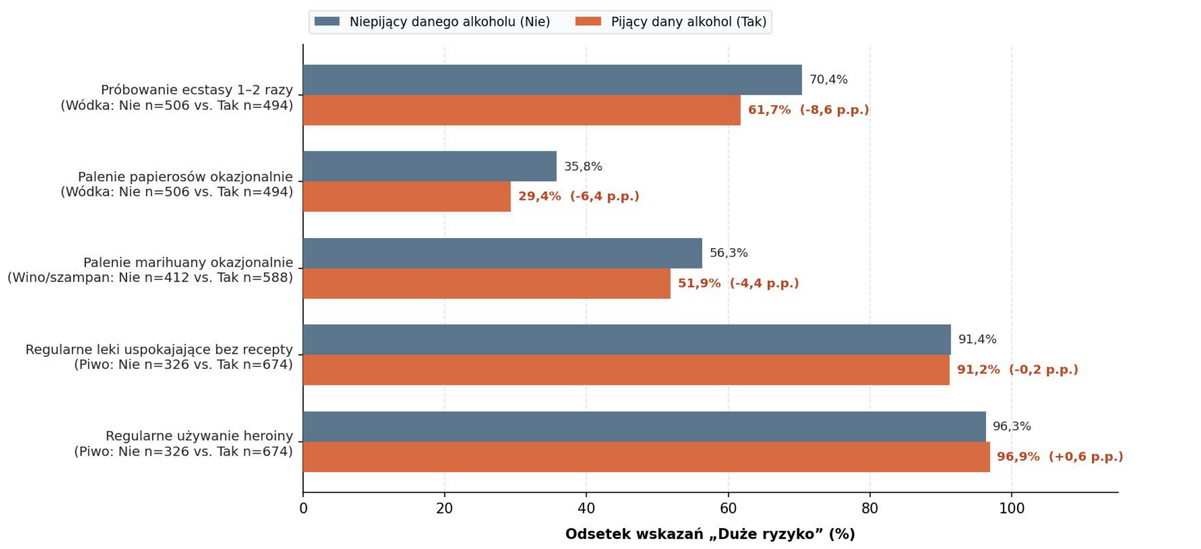
Zależności analizowano testem chi-kwadrat Pearsona. Przyjęto poziom istotności statystycznej α=0,05.

Wyniki

Osoby spożywające wódkę rzadziej niż osoby jej niespożywające przypisywały duże ryzyko okazjonalnemu paleniu papierosów (29,4% vs 35,8%; p=0,049) oraz jedno- lub dwukrotnemu użyciu ecstasy (61,7% vs 70,4%; p=0,028). Spośród osób spożywających wino 51,9% uznawało okazjonalne używanie marihuany za wysoce ryzykowne, wobec 56,3% osób niespożywających wina (p=0,022). Ocena ryzyka eksperymentowania z marihuaną różniła się zależnie od częstotliwości spożywania wina (p=0,003), a odsetek wskazań dużego ryzyka wynosił 13,0–34,8%. Spożywanie piwa różnicowało ocenę ryzyka regularnego używania heroiny (p=0,034) oraz leków uspokajających lub nasennych bez wskazań lekarskich (p=0,038). Ocena ryzyka używania tych leków była związana także z częstotliwością spożywania piwa (p=0,006), wina (p=0,020) i wódki (p<0,001). Częstotliwość spożywania piwa różnicowała ponadto ocenę ryzyka eksperymentowania z dopalaczami (p=0,005) i ich regularnego używania (p=0,001), a częstotliwość spożywania wina ocenę ryzyka regularnego używania dopalaczy (p=0,005).

Podsumowanie

Zaobserwowano związki między spożywaniem poszczególnych rodzajów alkoholu oraz częstotliwością ich konsumpcji a oceną ryzyka zdrowotnego związanego z używaniem wybranych substancji psychoaktywnych. Stwierdzone zależności nie miały jednak jednolitego kierunku i różniły się w zależności od rodzaju alkoholu oraz ocenianej substancji. Uzyskane wyniki wskazują na potrzebę dalszych badań nad związkiem między wzorcami konsumpcji alkoholu a postrzeganiem ryzyka zdrowotnego związanego z używaniem innych substancji psychoaktywnych.

Finansowanie i konflikt interesów

Badanie sfinansowano z Budżetu Miasta Gdańska. Autorzy nie zgłaszają konfliktu interesów

Kontakt

mariastasiak@gumed.edu.pl